

Kommentarer til tilsvar til mitt innlegg i Tidende nr. 5:

Kursavgifter og etikk

Fagsjef i NTF, Øyvind Asmyhr, svarer, slik jeg ser det, seriøst og informativt. Han nevner annonseringsskjemaet der kursgivere skriftlig skal bekrefte om de har interessekonflikter som kan påvirke innhold i kurs og forelesninger. Gledelig å registrere at NTF ser de etiske utfordringer vedrørende eventuell interessekonflikt for foredragsholdere, og etter sigende synes å ha implementert det i sitt etiske regelverk. Enda viktigere er det at nevnte annonseringsskjema blir pålagt fulgt opp i praksis av alle kursarrangører. Det være seg NTF, lokalforeninger og ikke minst kommersielle kursarrangører (Endo Inn AS, diverse dentaldepot, og andre). NTF bør prioritere kontinuerlig oppfølging for å påse at det etiske regelverket angående interessekonflikter overholdes. Her har NTF et forbedringspotensial. Etikk innenfor vårt odontologiske fagfelt omhandler i dag så mye mer enn kollegiale forhold, og forholdet mellom tannlege og pasient.

Diskusjon om hva et kurs skal koste i kursavgift finnes det selvsagt ikke noe fasitsvar på. Det forbauser meg likevel at kursavgifter tett oppunder kr 10 000,- for dagskurs (kl. 09.00–17.00) arrangert av Endo Inn AS er i henhold til NTFs satser for honorar og kursavgift.

Øyvind Asmyhr nevner avslutningsvis at Gilberto Debelian (G.D.) er en særlig populær og faglig oppdatert kursgiver. Det vet vi alle. Men det er jo ikke hans faglige kompetansenivå som er tema i mitt innlegg.

Bergen Tannlegeforening (BTF) bruker det meste av sitt tilsvar til å nevne den revolusjonerende utvikling endodontifaget har gjennomgått de seneste ca. 20 år. Det er noe perifert i relasjon til hovedformålet med mitt innlegg. Jeg tillater meg likevel å fremlegge noen faglige synspunkter. Jeg har i en årrekke praktisert maskinell endodonti

i min praksis. De senere år er nye filer og teknikker introdusert av en rekke leverandører. Stadige fremskritt blir annonsert. Ord som revolusjon blir hyppig benyttet. Jeg har sett flere demovideoer på YouTube av den seneste nyvinning, den omtalte XP Endo Shaper med «shape memory». Markedsføringen er massiv og internasjonal. Det blir i referatet fra møtet i BTF presentert og omtalt som et paradigmeskifte innen instrumentell endodonti. Hva med prognose og vellykkethet etter endobehandling? Eksisterer det i dag troverdig, seriøs og uavhengig forskning som entydig konkluderer med signifikant bedre prognose etter endodontisk behandling utført med maskinell kanalrens sammenlignet med tilsvarende kasus, rensert med manuelle filer? Forskning som evner å justere for andre vesentlige prognosepåvirkende faktorer som renselengde, irrigasjonsmiddel, rotfyllingsmasse etc.

BTF skriver videre at Endo Inn AS kun ble omtalt av G.D. i sammenheng med den avsluttende spørsmålsrunden fra salen. Det er påviselig feil. Det riktige er, som også G.D. bekrefter i sitt tilsvar, at Endo Inn A.S. ble promotert på slutten av selve foredraget. Omtalen ble supplert med et bilde fra kurscenteret.

Mitt innlegg i Tidende nr. 5 var ikke et personangrep på G.D. Endo Inn AS trekker jeg frem for å eksemplifisere kurs med urimelig høy kursavgift. Jeg, og flere andre, reagerer på kursavgifter på tett oppunder kr 10 000,- for dagskurs (kl. 09.00–17.00). Det står vitterlig også i mitt innlegg at Endo Inn AS har andre inntekter, m.a.o. andre inntekter enn kursavgifter. Offentlig tilgjengelige regnskapstall for Endo Inn AS må også G.D. kunne forholde seg til.

Jeg hevdet ikke i mitt innlegg at G.D. har økonomiske eller andre avtalemessige bindinger til produsent eller leverandør av de nevnte XP-Filene som påvirker innholdet i hans foredrag. Det

som imidlertid er et faktum er at Technomedics leier kurslokaler og foredragsholder fra Endo Inn AS til sine endokurs, omhandlende bl.a. 3 D-instrumentering med XP-filer. Det eksisterer altså et gjensidig økonomisk kundeforhold mellom Endo Inn AS og Technomedics. Jeg er også blitt fortalt at G.D. har vært involvert i en form for testing eller utprøving av XP-filer for den sveitsiske produsenten FKG. Gilberto Debelian deltar også aktivt i en markedsføringsvideo som innledes med at direktøren (CEO) for FKG Swiss Endo lovpriser XP-filene. Bare G.D. selv kjenner omfanget av hans nåværende og tidligere relasjoner til FKG.

Det foreligger mye uklarhet forbundet med når en foredragsholder befinner seg i en interessekonflikt. Det innebærer etiske så vel som juridiske vurderinger. Det som dog syntes å være klart, er at det er lett å befinne seg i en tilgrensende gråsoner. En mye benyttet kommersiell kurstilbyder som Endo Inn A.S. bør her trå varsomt. Relasjoner mellom G.D. og leverandørindustrien kan selvsagt ha innvirkning på hans troverdighet som foredragsholder. Dagens regelverk innebærer i praksis at det er den involverte selv som alene foretar en vurdering av hvorvidt han eller hun befinner seg i en interessekonflikt. Det bør i det minste også foreligge en generell opplysningsplikt omhandlende foredragsholders relasjoner til produsent og importør av odontologiske instrumenter og forbruksmaterieell som omtales i foredraget. Jeg er av den klare mening at G.D. innledningsvis i sine foredrag omhandlende XP Endo Shaper burde opplyst om sine tidligere, og nåværende, relasjoner til produsenten FKG og til importøren av XP-filene.

Kommersielle internasjonale aktørers investeringer i forskning og produktutvikling øker stadig i omfang. Det har, så langt, vært lite fokus og debatt

---

omkring interessekonflikter i det odontologiske fagmiljø. Interessekonflikter blir ofte konfliktskapende. Det ligger i sakens natur. Fokus rettes mot individer. Det er belastende og ubehagelig. Både for den som tar opp problemet, og for den fagpersonen som involveres i en mulig interessekonflikt. Vi må likevel våge å ta debatten, og håndtere potensielle interessekonflikter på en åpen og god måte.

G.D. beskylder undertegnede for, med min vinkling, å ødelegge debatten.

Da burde han kanskje selv bidratt med et noe mer informativt tilsvar vedrørende hans nåværende og tidligere relasjoner til produsent og importør av de omtalte XP-filene. I stedet velger G.D., utrolig nok, å kritisere redaktøren i NTFs Tidende for å trykke mitt innlegg omhandlende et høyaktuelt etisk tema for vår forening. Som medlem av NTF er min eneste intensjon, i denne sammenheng, å rette fokus mot høye kursavgifter og etikk, i relasjon til

mulige interessekonflikter innenfor vårt fagområde. Vårt felles mål må være at NTF på sikt kan bli en foregangsforening, med gode og velfungerende etiske regler for hele foreningens virksomhetsområde.

*Kjell Erik Skjelbred Nilsen
kernil@online.no*